

For Fulanis: Eastern Niger pages are marked For Fulanis: les pages pour Niger de l'est sont marquées Adamawa Fulfulde pages are marked Les pages en Adamawa Fulfulde sont marquées Wadaama haa **Badake** Canjitaaki Ekinol

Wakeere nde bee **Fulfulde Adamawa**,
← haa baawo bee fulfulde fuunaangeere nder Niger

Dum hoondu Allah

Ko en ngi'i:
Yimbe Isra'iila'en ngonni maccuɓe haa lesdi Misra. Allah umri Muusa, "Yah haa laamiido, wi' mo o yoofta yimbe Isra'iila'en e njeyaangu Misra'en."
Ammaa Muusa jaabi Allah, "*Noy laamiido narrantammi? haa mi wurtina yimbe Isra'iila'en e lesdi Misra? Haa mi wi'a yimbe Isra'iila'en, 'Allah baabiraabe mon neli yam haa moodon.' Haa ɓe yamatammi, 'Ndeye woni innde maako?' Dume mi jaabata ɓe?*"
Allah wi'i Muusa, "*Min woni mo ngonni. Ndaa ni mbi'ata yimbe Isra'iila'en, 'Min woni neli yam haa moodon.'*"

Ndaa mo tagi hunduko nedfo

Muusa wi'i Jawmiraawo, "*Jawmiraawo, mi nyobbo-d'emngaljo, naa mi baawɗo haala.*"
Jawmiraawo wi'i mo, "*Moy tagi hunduko nedfo? Naa dum min, Jawmiraawo? Jonta yah. Deerɗa Haruna, laatoto annaboojo ma. An a wolwa ko mi umrete fuu. Deerɗa Haruna wolwana laamiido Misra, haa o yoofta yimbe Isra'iila'en e lesdi maako. Min mi wallan on d'ido fuu. To a loroto haa Misra, a huuwata kayeefiiji yeeso laamiido. Ammaa mi sattinan hoore laamiido. Kanjo boo o accataa yimbe ndilla. An a wi'an haa laamiido, 'Nonnon Jawmiraawo wi'i: Isra'iila woni gidɗo am, afo am. Yooftu gidɗo am haa o jaggana yam. To a yooftataa yimbe, mi mbaran gidɗo ma, afo.'*"

Accu yimge am ndilla

Muusa e Haruna njehi haa laamiido, mbi'i mo, "*Nonnon Allah Isra'iila wi'i, 'Accu yimge am ndilla!'*"
Laamiido yami ɓe, "*Moy woni Jawmiraawo, haa mi jaba sawtu mum, mi acca yimbe Isra'iila'en ndilla? Mi annada Jawmiraawo, e mi accataa ɓe ndilla!*" Muusa lorti haa Jawmiraawo, wi'i, "*Yaa, Jawmiraawo, ngam d'ume nelata mi? Mi yehi haa laamiido haa mi wolwata bee innde ma, ammaa a hisnaay yimge maad'a.*"
Allah jaabi, "*Min, mi woni Jawmiraawo, e mi waggani Ibrahiima, e Isiyaaku, e Yakubu bana Allah Baawɗo fuu.*"
Allah faamni Muusa no haa Misra, o wagginan

Kanjum dum hoondu Allah

Dereewol der Fulfulde fuunaange e caka lesdi Niger. Gam Fulfulde Adamawa raaɗ dereewol yeeso wol.

En arti en ngi'i:
Yimbe Isra'iila'en mbaɗɗi jonnde maccungaku nder lesdi Misra. Joomiraawo boo wi'i Muusa, 'Mi liliima yahugo lesdi Misra mburtinoowa yimbe am daga nder maari.'
Muusa boo tonɗi joomiraawo wi'i, "*Miini mi moye faa nde jahaymi to laamiido. Mi kadima mi wurtiney yimbe maada nder lesdi Misra? To mi wi'i Isra'iila'en, Allah joomiraawo maarmiraabe moodon illoy yam to moodon, 'kamɓe boo ɓe bi'i yam, 'Dume woni innde maako?' Dume mbi'eymi ɓe?' Joomiraawo tonɗi wi'i, 'Miini woni mo Ngonni. Wi'u Isra'iila'en, Miini woni illoyii yam to moodon.'*"
Moye tagi hunduko nedfo
Muusa wi'i joomiraawo, "*Yaa joomiraawo, miin naa mi duuda bollejo. Mi kadima waaɗa bolle, mi me oowo, bolle am njahata noo woodi.*"
Ammaa joomiraawo tonɗi Muusa, wi'i mo, "*Moye tagi hunduko nedfo? Naa dum mihihan, joomiraawo naa? An kam yah tan. Haaruna, no gorke baawɗo bolle, no wallite wolwugo. Mi wondey e hunduko maada e hunduko maako. Mi kadima ekkittinte koo bi'ata e ko badata. To a wiiti Misra, a wadey kuude kaynide yeeso laamiido. Ammaa e noon fuu mi yorney bernde maako. O saloto acca yimbe am mburto. Aan boo yessa laamiido bana ni, joomiraawo wi'i: Isra'iila no biɗɗo am afo. Woor afo am dilla sujidanammi. Kadima to a salike worgo mo o dilla, mi warey biya afo.*"
Woor yimbe am njaha
Muusa e Haaruuna njahi to laamiido. ɓe ngessii mo lilaɗ ngal. Ammaa laamiido nyamii ɓe wi'igo, "*Moye woni joomiraawo Allah, nde faa d'owntoto mi woida maako mi woor a yimbe Isra'iila'en dilla? Mi annda joomiraawo Allah. Mi kadima woorata yimbe Isra'iila'en dilla.*"
Ndeen Muusa wiiti to joomiraawo, nyamii mo wi'igo, "*Joomiraawo, gam d'ume lindiɗa yam? Mi yah! to laamiido. Mi wolwanii mo nder innde maada. Ammaa a yooftay yimbe maada.*"
Joomiraawo tonɗi mo wi'i, "*Mihihan woni joomiraawo. Mi wannangi Ibrahiima e Yaakubu e Isiyaaku e innde am joomiraawo, joomu baawɗe fuu.*"
Ndeen joomiraawo faamtini Muusa e wi'igo, "*Emo siryo wanngingo hoore maako e Misra'en noon no o wontiri e innde maako Jehowah, kisnoowo.*"

O kadima holley ɓe doole yimbe fuu sujidana joomiraawo Allah gooto, naa dum ko o tagi."
Ndeen joomiraawo wi'i, "*Yahdu e Haaruuna yeeso laamiido. Hoy kadima sawru maada, meemiraandu ndiyam Misra.*" Muusa e Haaruuna baɗi bana noon no joomiraawo umrii ɓe. Maayo e ndiiyamji lesdi Misra fuu laati yi'iyam. Liyyi fuu mbaati. Ndiyyamji lesdi Misra fuu kassi faa walaa baaweyɗo yargo di nder lesdi Misra fuu.
Joomiraawo ɓesdi wolwango Muusa wi'i mo, "*Yah to laamiido, wi'i mo, joomiraawo wi'i: Woor yimbe am dilla sujidanammi.*"
Laamiido ɓesdi yooringo bernde muutum
Ammaa laamiido sai. Gam maajum paɗi ngari suɗɗi lesdi Misra fuu. Di naati koo toye nder cuudi yimbe, faa dow leese mabe, kaay faa nder njaramji mabe. Ndeen laamiido noddii Muusa e Haaruuna wi'i ɓe, "*Njaha tore Allah joomiraawo, sotina paɗi d'ii, miin boo mi woorey yimbe Isra'iila'en dilla.*"
Ammaa nde laamiido yi'i torra sotti, o ɓesdi yooringo bernde maako, bana noon no joomiraawo wi'ino. Too joomiraawo yah! yeese e wadugo masiibooji nder lesdi Misra. Kadima fuu nde laamiido tori Muusa ndarna masiibo sey joomiraawo ndarna di.
Kadima nde joomiraawo ndarni mastifa fuu sey laamiido no sallo timmingo alkawal maako, e worgo yimbe Isra'iila'en dilla. Nden joomiraawo wayiiti sollaare lesdi Misra faa nde laati tenɗi. Di tokkiti marle e yimbe fuu koo toy e nder lesdi Misra. Ndeen rarnooɓe e booka en lesdi Misra bi'i laamiido, "*Kanjum dum gollal joomiraawo.*"

Lisez-vous français? Do you read English?	Ka iya karatun Hausa?	Fulfulde	Français	Hausa
oo	soodugo	acheter	to buy	saya
aa	daada	mère	mother	uwae
yY	yi'iyam	sang	blood	jini
nJ	ngatugo	mordre	to bite	ciza
jJ	janngo	demain	tomorrow	gobe
hH	haako	feuille	leaf	ganye
cC	coggu	prix	price	tamani
dD	d'idi	deux	two	biyu
ɓB	ɓe	ils, elles	they	sun

Aminata danyaama haa wuro famaro. O hebi dewerdiraabe worbe e rewbe joweetato. O jangi sey sedfa tan, ngam o don bee nyaawu ngu lattini mo jijjiido.

Cuudaafu e gite heeddifiraabe

Haa Aminata yotti duubi sappo, o joodiido saare maako tan. Ngam sababu nyawu maako, bandiiko'en suudi mo ngam be cemti. Be ndunganaay heeddifiraabe e bandiraabe maɓbe ngi'a mo. Bee maajum fuu, daada maako fiyi mo nde duudfum, ngam Aminata waawaay reenango laabki bandu muudum. Ngam maajum Aminata numi, haani o laafuɗo ni. O numi, bana ni doole o wadi kalludum, ngam maajum o laati jijjiido. Bee numooji bana ni o meeridini hoore maako. Too, o joodi duubi nayi haa suudu nyawndirdu. Nde o yotti duubi sappo e nayi, o naati haa suudu nyawbe feere. Haa ton o furi yerdugo hoore maako ngam o hawti bee jijjiibe yurumbe wodbe bee bodfum ton. Ammaa ko nde Aminata huuci saare mum, o faamti no o feerotiri bee deerdiraabe maako fuu. O suni masin haa o yidi mbarugo hoore maako, ammaa o waawaay timmingo bone man. Yoo, wakkati sedfa baawo maajum, o acci saare maako, dilli haa wuro mango. Haa ton o hebi kuugal haa huuwrudu.

Sooba'en hesbe

Nde Aminata huuwi kuugal haa wuro ngo, yimbe ngari laaroygo mo. Be mbolwani mo haala Iisa Almasiihu, mo yidi yimbe fuu, koo yimbe yurumbe. Ammaa kanke o hakkilanaay haala man sam, ngam nde o bingel tawon, o jangi haala diina feere. Sey kambe tokki laaroygo mo, yecci mo haala Iisa. Koo nde o jabaay haala Iisa ka, be tokki yeccango mo, o laatake soobaajo maɓbe fakat. Too, nder duubi joweetati tokkiide o laari no masiihinke'en ngeediri, e no be kakkilaniri mo. Nden o faamti no Iisa Almasiihu yidiri mo haa o maaya haa pallel maako nde o hoosi mbarjaari ngam hakke muudum. O yami Iisa haa o sannjiti yonki mum, o hebbina mo bee yiide, bee seyo e

bee jam. Bana ni o tawi soobaajo keso, Iisa Almasiihu. Jonta Aminata faami no yimbe salataa mo, ammaa be njabi mo bee juude didi. Jonta Aminata hultoraay ngam ko warata yeeso. O anndi Allah jabani mo, yidi mo. Kawtal bee yimbe saare maako wayliti. Be ndaari no o sannjiti, e no yonki woodfiri masin ngam maako jonta.

Yiide hesre

Too, daada maako yami mo yaafuye ngam fiyango mo duudfum nde o bingel. Jonta saaro'en mum ngidi mo masin. Iisa Almasiihu wayliti ngeendam Aminata. O seyake, o don walla rewbe wodbe yurumbe boo. O faami cadeele maɓbe, o yurmini be. Allah hokki mo kuugal nafowal.

Huunde ngam numtugo

Koo to a hebaay nyawu bana no Aminata ni, wodbe caka meeden, en jijjiibe e sifaaji godfi. Teema godfo wadani ma kalludum malla jambi ma nder nderkaaku ma. Teema a yehaay lekkol bana ngida. Teema a waawataa wadgo ko ngida fuu ngam yimbe saare maada be talaka'en, malla boo gooto haa bandiraabe ma maayi nde a bingel tawon. Woodi daliilaaji godfi duudfi ngam dume a laatake jurumfo. Dume Aminata faamti no Allah waylitiri ngeendam maako fuu?

(Hakkile: Aminata wonaay innde mum goonga)

Spina Bifida

Spina Bifida woni nyawu kallungu ngu nangata bingel nder suudu maagel nder reedu daada tawon. Yiye haa yiyal baawo mbaawataa mawnugo boodfum. Bana ni de hegataa reentingo mbosam nder yiyal baawo bee boggi ma'tirde fuu. Too, bingel bee nyawu ngu hegataa maatirde nder terde fuu, waato ngel waawataa yahugo malla wadugo huunde feere bana bikkon ngodkon.

Wakeere nde bee
Fulfulde Adamawa

Dokkal

Dokkal ngam mai

To a heban neldugo min inde bee adires yimbe jowo yidibe jabgo Derewol **Badake** haa yeeso, yettoore mawnde haa maada!
Ammaa min ngidi neldugo ma boo caahu, waato **Kaset** bee Fulfulde.
Too, sey yeeso!
Ngam jangugo nder internet: www.soon.org.uk/fula

**Sitawi a jannangat
Pulaar haalan
minen. Min nuidat ma
Booyataa.**

Lamba II

Ngam haa min mbaawa neldugo ma **Badake** haa yeeso, windu innde bee adires ma fuu haa les, waato taa yejiit wuro Poste maada bana ngi'da haa do ni: (malla windan min bataakewol)

- Innde am: .....
- BP / POB am: .....
- Fattude am: .....
- Wuro / berniwol bee lesdi am: .....
- Useni, windan min limgal noy ngidfa sendango wodbe nder lebbi joweego fuu: .....
- Min ngidi neldugo ma deftere bee jangle dow annabo'en. To a yidi besdugo annal ma dow kubaruwol man, windu le "mi yidi" haa do ni: .....
- Windu dum haa: .....
- **Badake, BP 73, Maroua, Cameroun**
- Malla: **Badake, BP 240, Bangui, RCA**
- Malla: **Badake, Willington, DERBY, DE65 6BN, UK**
- Malla email: pulaar@soon.org.uk

Radiyo e ordinator

A heban hedago kubaruji seynooji di'i haa radiyo ma bee **Fulfulde** (Adamawa).

Trans World Radiyo (Meeriji 31; kHz 9510), kiikiide don fuɗɗa bee 6:15 haa 6:45 (wakkati Mali e Kot Diwaa), 7:15 haa 7:45 (wakkati Benin, Cadi, Gabon, Kamerun, Centrafrique, Niger, Nigeria e Togo) **ammaa naa bee Alarba** (Wakkati Mali e Kot Diwaa);

IBRA Radiyo (Meeriji 31; kHz 9845) Kala kiikiide fuu don fuɗɗa bee 7:00 haa 7:30 (Wakkati Mali e Kot Diwaa);

8:00 haa 8:30 (Wakkati Benin, Cadi, Gabon, Kamerun, Centrafrique, Niger, Nigeria e Togo) Niger tan: Alal fuu bee 15:15 haa 15:30, 107.77 FM

Nigeria boo haa Jos PRFB Alarba e Jumbarare fuu bee 16:45 haa 17:00 dow MW

Cameroun Radio Television-CRTV (Maroua) FM 102.5 mHz, Altine kiikiide 9:00 haa 9:30; Asawe e Altal kiikiide 6:30 haa 7:00

Cameroun Radio Television-CRTV ((Garoua) FM 101.2 mHz, Altine haa Alhamisa e Asawe, kiikiide 6:30 haa 7:00

Cameroun Radio Television-CRTV (Maroua) FM 94 mHz, Altine haa Alhamisa, Jumbarare kiikiide, 10:15 haa 11:00, Alarba kiikiide 8:30 haa 9:00

Fural Dana Radiyo (Yagoua) kiikiide fuu 6:30 haa 7:00

Haa do a waawan jangugo **Deftere Allah** bee **Fulfulde!**

Ngam jangugo nder internet: www.soon.org.uk/fula

A waawan boo telecharger/download Deftere fuu caahu. <http://visionneuse.free.fr>.

Dereewol der Fulfulde fuunaange e caka lesdi Niger.

Spina Bifida

Spina Bifida dum nyawu feere naggay ngu bingel, ndenke ngel woni nder reedu ina maangel. To baawo muudum mawna no haani. Bingingel ngel dum daydi e nyawu ngam waawata nanugo siya terde bandu muudum. To noon mo nyawu ngam waawata ruugago no haani, waawata wadugo boo godde kuude de yimbe yambe badata.

Ko haani nyuma

Dum badoojum naa a boosdo bana Aminata, ammaa dubbe meeden no woosbe nder laabi feere feere. Dum badoojum ngeendam maada sadi sanni a hebay nadtugo nder jangirde bana no haani. Dum badoojum a waawata wadugo kuuje maada no gidfa gam sooyal wuro moodon. Ko gooto daga nder danyoobe maada ko kadima be fuu dido be maayi daga a bingel pamare!

E woodi daliilaaji duddi ko baday dima nana mettuum ngeendam maada. Aminata hebi gaddandum dum baylari mawndi nder ngeendam muudum? (Faamu bodfum Aminata naa dum inde maako goongawol)

Yidde hesere

Ina Aminata torake dum yaafuye gam piiiki dudki ki o fiyi mo nden ko o woni bingel pamare! Jooni danyoobe Aminata e kola dum yidde duunde, doomiraawo Yeasu wayii ngeendam Aminata. Mo heewi seeyo jooni, emo kadima wallito rewbe sybe laatiibe no woosbe. Aminata faami no yimbe laatiibe godfum dum wooda. Dum emo mataa mettam beram gam ngeendam maako. O wadi duubi nayi nder nyawtornde. Nde o yotti duubi 14, o yahra nokku ngu dum noddata wuro yimbe woosbe. Aminata yidi nokku ngam. Gam o tawi yimbe nannube e maako, wato woodube nyawu bana ngu maako. Ammaa nde o witti wuro mabbe, o faami wi'go o nanda e rimdaabe maako. O maati mettam beram naa sedda bada mo o yidi warugo hoore maako. Ammaa nde dum wadaaki. Sey acci wuro mabbe yahgo siire mawnde. Toon o hebi golial nder golliirde feere.

O suudama yimbe

Sey nde o yotti duubi sappo dum, emo joodo e wuro. Nyawu maako wadi danyoobe maako e nana semtu dum maako. Be jabata higoobe mabbe ngi'a Aminata. Ina Aminata dum e woya mo gam Aminata waawata nadtugo kuuje de bandu muudum wadata. Daliila kaaan wadi Aminata nyumi ngeendam muudum fotanaa dum. Emo hammaii o wadi godfum dum wooda. Dum emo mataa mettam beram gam ngeendam maako. O wadi duubi nayi nder nyawtornde. Nde o yotti duubi 14, o yahra nokku ngu dum noddata wuro yimbe woosbe. Aminata yidi nokku ngam. Gam o tawi yimbe nannube e maako, wato woodube nyawu bana ngu maako. Ammaa nde o witti wuro mabbe, o faami wi'go o nanda e rimdaabe maako. O maati mettam beram naa sedda bada mo o yidi warugo hoore maako. Ammaa nde dum wadaaki. Sey acci wuro mabbe yahgo siire mawnde. Toon o hebi golial nder golliirde feere.

Ina maako wanyii mo
Geccawol goongawol

Ina maako wanyii mo
Geccawol goongawol

Emo woodi rimdaabe jewetato worbe e rewbe. Aminata e mari andal sedda tan dow hadla jande. Daliila maajum boo woni gam o wadiino nyawu laatingu mo boosdo.

Sey nde o yotti duubi sappo dum, emo joodo e wuro. Nyawu maako wadi danyoobe maako e nana semtu dum maako. Be jabata higoobe mabbe ngi'a Aminata. Ina Aminata dum e woya mo gam Aminata waawata nadtugo kuuje de bandu muudum wadata. Daliila kaaan wadi Aminata nyumi ngeendam muudum fotanaa dum. Emo hammaii o wadi godfum dum wooda. Dum emo mataa mettam beram gam ngeendam maako. O wadi duubi nayi nder nyawtornde. Nde o yotti duubi 14, o yahra nokku ngu dum noddata wuro yimbe woosbe. Aminata yidi nokku ngam. Gam o tawi yimbe nannube e maako, wato woodube nyawu bana ngu maako. Ammaa nde o witti wuro mabbe, o faami wi'go o nanda e rimdaabe maako. O maati mettam beram naa sedda bada mo o yidi warugo hoore maako. Ammaa nde dum wadaaki. Sey acci wuro mabbe yahgo siire mawnde. Toon o hebi golial nder golliirde feere.

Higoobe hesbe

Wakkasi mo Aminata woni e golla ton nder siire mawnde, yimbe goo ngaddani mo sumpo. Be hokki mo habaru Yeasu Almasiihu gidto yimbe fuu, faa e yimbe laatiibe woosbe. Aminata hollay yidde e habaru mabbe gam ndenke o woni sukka, o ekkitiinaama diina feere. Ammaa be njahi yeeso e waddango Aminata sumpo. Be laati higoobe maako, koo nde laati o yida nanugo ko be ngeessotoo mo. Faa been wati e kadima no be kakkiliriranta mo. Daga doon Aminata faami wi'go Yeasu Almasiihu e yidi mo sanne, faa nden jabi maayi gam hakkeaji maako. Nden Aminata tori Yeasu wayla dum, hebbina dum boo e yidde e seyo e kadima salama. Aminata hebi higooraawo keso Yeasu Almasiihu. Daga nyalaande nden Aminata besdaay nanngo bana hibinaama, gam maajum o woori hulugo ko siri warugo yeeso. Emo nana tabbas Allah doomiraawo jabi mo e kadima yidi